

Tallózás a Harangszó 1944-es számában

A naptáraknak az a sorsuk, hogy kidobják. Hiába forgatták egy esztendőn át, ha átlépjük az új év küszöbét, már fölöslegessé válnak.

Ennél valamivel jobb a sorsuk a kalendáriumoknak. Ezekben a hasznos tudnivalók mellett praktikus céljuk is volt: ide jegyezték be a tulajdonosok az év legfontosabb otthoni eseményeit. Ha igényes volt a kalendárium szerkesztője, akár maradandó érték is lehetett. Gyermekkorom emlékem, hogy sokat forgattam Nagyszüleim Kincses Kalendáriumát. Ebben olvastam először *Ady Endre* nevét, *Az öreg Kunné* c. verse volt benne. Először nem is értettem a befejező sort: „*Az öreg Kunné ránevet halva*”, de azt megértettem, hogy sanyarú sorsú emberek lehettek. Segített az illusztráció is: két sors sűjtötte, barázdált arcú öregember nézett az olvasóra.

A kalendáriumokat megőrizni azonban csak kevesek szokták.

Előbb-utóbb ez is a gyermekek „könyve” lett, vagy papírként használták fel. Sokszor csak a véletlennek köszönhető, hogy viharvert állapotban ugyan, de fennmaradt egy-egy példány. Ilyen kalendáriumot kapott a Szarvasi Krónika szerkesztősége egyik olvasójától. (Ha a tulajdonosa ráismer, jelentkezzen, vizsaszolgáltatjuk.)

Címe: *Evangelikus Keresztény Képes Harangszó-naptára az 1944. szökő évre*. Szerkesztője *Szabó József* győri lelkész. Győrben jelent meg 30 000 példányban. Ez a példány a 7. évfolyam egyik darabja. Hogy hogyan került Szarvasra, nem lehet tudni. Tartalma alapján ítélve elsősorban parasztembereknek szánták.

Az első két oldal általános, 1944-ben akár gyakorlati értékű adatokat tartalmaz. Egymás mellé állítja a csillagászati és természeti évszakokat; közli a minisztériumok és országos hatókörű szervezetek címeit; a vadászati és halászati tilal-

mi időket, a törvényhozási szünnapokat. Kiderül a gazdasági naptárból, mennyi ideig szopnak a növedékállatok; közli, hány év telt el a történelem néhány nevezetes eseménye óta, és felsorol sok „ösmagyar” fiú- és lánynevet, és arra biztat, ezeket vegyék fel a gyermekek. A példák közül kiderül, nem sok eredménnyel. Fiúnevek: *Aján, Ajfő, Batur, Bács, Cobor, Csátár, Megyer, Mokány, Sellő, Surbán*; de: *Etele, Előd, Lehel, Órs, Zalán, Zoltán, Zsolt*. Lánynevek: *Ara, Báj, Büvellő, Csellőke, Dajna, Horka, Illangó, Pirojta, Regehű, Szélike, Szűbál, Uzonka, Ünőke, Zenedő*; de: *Aranka, Etelka, Emőke, Tünde*. (A szerkesztő közbeszól: bizony ezeknek a neveknek nagy részét alighanem az egykori újságíró ötlelte ki vagy gereblyézte össze (*Büvellő, Csellőke stb.*), mert pl. tudjuk, hogy a Tünde nevet Vörösmarty alkotta. Egy utónevekkel foglalkozó nyelvtörténész alighanem a fejét fogná a névsor láttán.)

A 4. oldaltól kezdődik a nap-

tár. Minden nap mellett – külön-külön oszlopban – ott szerepelnek az evangélikus és katolikus névnapok, minden naphoz rendel egy-egy igét a Bibliából, és – ugyancsak külön oszlopokban olvasható a Nap és a Hold kelte és nyugta, valamint a Hold fényváltozásai. Mindezek betöltik a teljes oldalt.

Az 5. oldalon történelmi és egyháztörténelmi emlékeztető szerepel. *Pl. Petőfi Sándor 1823. január 1.; Atoklevél Luther ellen, 1521.* Alatta: *Gazdasági tudnivalók január hóra*. Alig több mint 60 év elteltével többségük elavult. Egy-két példa: *Otthon a gabonát szorgalmasan kell forgatni, a vetőmagvakat tisztogatni és előkészíteni.* Vagy: *Ha malátával, pörkölt zabbal etetjük a tyúkokat, hamarabb tojnak.* Ez a rovat minden hónapban ismétlődik.

Ha csak ezek a rovatok lennének benne, nemigen különbözne a többi kalendáriumtól. A legérdekesebb rovata a soronként ki-pontozott, üres hely. Ide kerültek a kalendárium tulajdonosának bejegyzései. Ez adja ennek a kalendáriumnak igazi értékét. Tulajdonosa, *Borgulya Mihály*, T. II. 302. sz. alatti lakos. Sorai gazdaságtörténelmi adalékok – első kézből. (Vajon áll-e még a tanyája?) Olyannyira értékesek, hogy bejegyzéseit szó szerint, az eredeti helyesírást megtartva közöljük és értelmezzük a Szarvasi Krónika 23. számában (2009. május).

A 29. oldaltól kezdve az irodalom tölti ki a lapokat. Vallásos tárgyú írások sorjázna, részben ismeretlen papi szerzőktől, de megtaláljuk Tamási Áron, Erdélyi József, Sinka István, Kodolányi János és Ady Endre nevét is a szerzők közt. Ady vallásos verseivel egy tanulmány foglalkozik – sok-sok idézettel.

A 80. oldalon úgy ér véget a könyv, hogy az utolsó lapok hiányoznak.

A Harangszót lapozgatta:

Kutas Ferenc

A Szarvasi Krónika szerkesztősége szeretné a feljegyzéseket elemző tanulmány keretében megjelentetni. Ezért kéri, hogy ha ezt az írást *Borgulya Mihály* (Tanya II. 302) valamelyik leszármazottja (vagy a család ismerőse) olvassa, és tudja segíteni a szerkesztők munkáját információkkal, *Borgulya Mihály* életrajzi adataival, esetleg fényképekkel vagy más dokumentumokkal, jelezze a 214-149-es telefonszámon vagy a kutasferenc@szarvasnet.hu e-mail címen.

Köszönjük.

Szarvas, képeslapokon

Minden bizonnyal mindenki küldött már rokonainak, ismerőseinek, barátoknak pár üdvözlő sorral képes levelezőlapot. A gazdag választékból most egy ritka és különleges darabot szeretnénk a kedves olvasókkal megosztani. A régi autó elején felfedezhető a Szarvas felirat, ha ezt felnyitjuk egy leporelló bújik meg, a képeken pedig a város legjellegzetesebb épületei láthatók. A képeslap Szenczi János gyűjteményéből való.

Hobbi Gyűjtők Klubja

Talán vannak még olyanok, akik hódolnak a gyűjtés szenvedélyének! Legyen fiatal vagy idősebb korosztály, nő avagy férfi! A szarvasi Hobbi Gyűjtők Klubja igyekszik összefogni a gyűjtőket. Aki kedvet kapott a képeslap- bélyeg- kenderfigura- kártyanaptár- gyűjtéshez – és sorolhatnánk még a gyűjthető dolgok sokaságát – bátran jelentkezzen, szívesen várjuk a klubba. Következő összejövetel: 2009. január 31. Művelődési ház, du 15 órától, vagy érdeklődjön 06-30-295-9948-as telefonszámon.